

RAPORTI I VLERËSIMIT TË NDIKIMIT	
EMËRTIMI I PROPOZIMIT TË POLITIKËS	Projektligj “Për Statutin e Shoqërisë Evropiane ”
MINISTRIA UDHËHEQËSE	Ministria e Ekonomisë, Kulturës dhe Inovacionit...
FAZA E POLITIKËS/VLERËSIMIT TË NDIKIMIT	Zhvillim
BURIMI I PROPOZIMIT TË POLITIKËS	I brendshëm
DIREKTIVË/RREGULLORE E BE-së	RREGULLORE E KËSHILLIT (KE) Nr. 2157/2001 e datës 8 tetor 2001 mbi Statutin e Shoqërisë Evropiane (SE) e ndryshuar.
PUBLIKIMET DHE STRATEGJITË E LIDHURA	Plani Kombëtar për Integrimin Evropian 2024-2026 Strategjia e Zhvillimit të Biznesit dhe Investimeve 2021-2027 Dokumenti i Vlerësimit të Ndikimit të Politikave
DATA E KONSULTIMIT PUBLIK	Data/Asnjë konsultim publik.
DATA E VLERËSIMIT TË NDIKIMIT	Data e vlerësimit të ndikimit
A E KA SHQYRTUAR KRYEMINISTRIA VLERËSIMIN E NDIKIMIT? NËSE PO, JEPNI DATËN E SHQYRTIMIT	Po/Jo Data e shqyrtimit
NUMRI I VLERËSIMIT TË NDIKIMIT	
TE DHËNA KONTAKTI (EMRI, E-MAIL, NUMRI I TELEFONIT TË PERSONIT TË KONTAKTIT)	Anxhela Bushati Arsiola Dyrmishi
PJESA 1: PËRMBLEDHJE EKZEKUTIVE (maksimumi 2 faqe)	
PËRKUFIZIMI I PROBLEMIT	
<i>Cili është problemi në shqyrtim dhe cilat janë shkaqet e tij? Jepni arsyet e nevojës së ndërhyrjes së qeverisë. (jo më shumë se 10 rreshta)</i>	
<p>Problemi në shqyrtim është mungesa e njohjes dhe rregullimit të shoqërive evropiane (<i>Societas Europaea</i>) (SE) çka pengon 130,338 ndërmarrjet aktive shqiptare (INSTAT 2023) të përfitojnë nga operacionet ndërkufitare në tregun e BE-së. Shkaqet kryesore përfshijnë mungesën e transpozimit të Rregullores (KE) Nr. 2157/2001, kapacitete të kufizuara administrative të Qendrës Kombëtare të Biznesit (QKB) për të mbështetur SE-të dhe ndërgjegjësimin e ulët të bizneseve për përfitimet e kësaj forme juridike. Ndërhyrja e qeverisë është e nevojshme për të përbushur angazhimet e</p>	

harmonizimit me BE-në të marra në shkurt 2023 dhe për të rritur konkurrueshmërinë ekonomike të vendit, duke shmangur humbjet nga status quo-ja aktuale.

OBJEKTIVAT

Cilat janë objektivat dhe rezultatet e synuara të propozimit? (jo më shumë se 7 rreshta)

Objektivat e propozimit janë transpozimi i plotë i Rregullores (KE) Nr. 2157/2001 nëpërmjet një ligji të ri të dedikuar, si dhe regjistrimi i të paktën 50 SE-ve deri në 2028, forcimi i kapaciteteve të QKB-së me trajnime dhe sisteme IT deri në Q1 2026, si dhe zbatimi i mekanizmave të përfshirjes së punonjësve në çdo SE të regjistruar deri në 2028. Rezultatet e synuara përfshijnë harmonizimin me standardet e BE-së dhe nxitjen e rritjes ekonomike përmes mundësive ndërkufitare për bizneset shqiptare.

Objektivat dhe rezultatet e synuara të propozimit janë:

1. Përmirësimi i nivelit të përafrimit me acquis të Bashkimit Europian (BE), sipas gjetjeve në raportin e progresit të vitit 2023, për kapitullin 6 (shoqëritë tregtare), duke përbushur edhe masat e parashikuara nga PKIE , brenda vitit 2025.
2. Transpozimi i plotë i Rregullores (KE) Nr. 2157/2001.
3. Nxitjen e rritjes ekonomike përmes mundësive ndërkufitare për bizneset shqiptare.

OPSIONET E POLITIKAVE

Cilat janë opsionet kryesore të politikave? Duhet të bëni krahasimin e avantazheve/përfitimeve kryesore dhe të dizavantazheve/kostove të opsioneve të mundshme. (jo më shumë se 7 rreshta)

Për të zgjidhur problemet e identifikuar në mungesë të kuadrit ligjor janë shqyrtuar disa opsione të politikave. Këto opsione përfshijnë:

1. **Opsioni 0: Status Quo (Mosndërhyrje):** Kjo opsion nuk parashikon asnjë ndërhyrje ligjore, duke mbajtur legjislacionin ekzistues pa dispozita për SE.
2. **Opsioni 1: miratimi i një ligji të ri (Opsioni i Preferuar):** Ky opsion synon të miratojë një ligj të dedikuar që rregullon mënyrën e organizimit dhe funksionimit të SE-ve duke transpozuar në mënyrë të plotë dhe shteruese Rregulloren, duke detajuar dhe transpozuar në këtë mënyrë të gjitha rregullat për formimin, regjistrimin dhe qeverisjen e tyre, në përputhje me Rregulloren për SE-të.
3. **Opsioni 2: Ndërhyrje Jo-Rregullatore:** Ky opsion sugjeron të mbështetet në iniciativa vullnetare dhe vetërregullim nga bizneset, pa ndërhyrje të detajuar ligjore për SE-të.
4. **Opsioni 4: Rregullimi vetëm nëpërmjet akteve nënligjore.** Kuadri ligjor ekzistues nuk lejon hartimin e akteve nënligjore që të rregullojnë problemet në shqyrtim, pasi nuk ka normë autorizuese nga ligji për to. Gjithashtu, nevojitet prezantimi i koncepteve të reja për të cilat aktualisht nuk ka rregullim.

Këto opsione janë zgjedhur për të përfshirë spektrin e plotë të mundësive, nga mosndërhyrja deri në ndërhyrje të plotë ligjore, duke u bazuar në Metodologjinë e Vlerësimit të Ndikimit dhe praktiken e ndjekur me heret.

ANALIZA E NDIKIMEVE

Cilat janë ndikimet e opsionit të preferuar? Kjo duhet të përshkruajë ndikimet në mënyrë sasore (monetare) dhe cilësore (narrative) mbi buxhetin dhe grupet e tjera të prekura. (jo më shumë se 10 rreshta)

Opsioni i preferuar është opsioni nr. 1, i cili parashikon: hartimin e një ligji të ri **për të transpozuar Rregulloren (KE)**.

Implementimi i këtij opsioni, ka ndikime ligjore dhe administrative . Zbatimi i këtij opsioni do të kërkojë rregullime brenda strukturave qeveritare për të mbështetur regjistrimet dhe mbikëqyrjen e SE. Transpozimi i plotë ndikon ekonomikisht duke rritur mundësitë tregtare për 6,938 ndërmarrje të huaja dhe të përbashkëta (INSTAT 2023), duke mundësuar zgjerim në BE dhe efikasitet operacional me 50 SE deri në 2028 (100,000-250,000 EUR/vit kursime).

Përmirësimi i sistemeve për t'u integruar me Sistemin e Ndërlidhjes së Regjistrave të Biznesit të BE-së (BRIS) edhe për SE-të mund të ketë nevojë për investim. Ky rregullim teknik është thelbësor për një koordinim të qetë ndërkuftar.

Institucionet si Qendra Kombëtare e Biznesit (QKB) do të përballen me një rritje fillestare të ngarkesës së punës ndërsa përshtatin proceset e tyre për të përshtatur regjistrimet dhe mbikëqyrjen e SE-ve.

Këto ndryshime administrative, janë të nevojshme për të përafuar me standardet e BE-së dhe për të lehtësuar suksesin e opsionit.

Kuadri ligjor gjithashtu do të pësojë ndryshime të dukshme për të përshtatur transpozimin. Ndryshimi i ligjit nr. 9901/2008 dhe hartimi i një akti nënligjor do të kenë nevojë për zbatim të qëndrueshëm, gjë që mund të çojë në mosmarrëveshje ligjore ose rregullime në fazat e hershme ndërsa bizneset dhe autoritetet përshtaten. Kuadri i përditësuar do t'u sigurojë bizneseve një strukturë të qartë ligjore për krijimin dhe funksionimin e SE-ve, duke reduktuar pasigurinë dhe duke nxitur bashkëpunimin ndërkuftar. Ndikimi ligjor kërkon përpjekje legjislative dhe mekanizma zbatues, por në fund rrit qartësinë ligjore, duke përfituar bizneset dhe duke mbështetur integrimin në BE. Këto ndikime janë kritike për zbatueshmërinë dhe efektivitetin e opsionit të preferuar, duke balancuar sfidat afatshkurtra me përfitimet afatgjata.

ARSYETIMI I OPSIONIT TË PREFERUAR

Shpjegoni arsyet për zgjedhjen e opsionit të preferuar. Ju lutemi jepni nëse është e mundur koston dhe përfitimin me vlerë të përcaktuar monetare. (jo më shumë se 7 rreshta).

Opsionet e mësipërme janë identifikuar duke marrë parasysh nevojat e problemit dhe shkaqet e tij. Opsioni i preferuar synon të transpozojë Rregulloren SE duke ndryshuar Ligjin Nr. 9901/2008 për të përfshirë dispozita për SE-të dhe duke hartuar një Akt nënligjor në formën e një rregulloreje të Bordit të AMF që detajojë rregullat e tyre duke transpozuar në tërësi Rregulloren SE.

Kjo qasje siguron harmonizim të plotë me Rregulloren SE, duke përmbushur detyrimet e integritetit në BE si dhe shfrytëzon kuadrin ligjor ekzistues, duke ulur kompleksitetin dhe kohën e zbatimit. Kjo do të mundësojë bizneset shqiptare të formojnë dhe të përfitojnë nga SE-të, duke rritur konkurrencën dhe inovacionin.

Lidhur me ndikimin e ekonomik dhe financiar, vlerësimi është kryer duke u bazuar në vlerësime të ngjashme si dhe në faktin që kërkohet një investim fillestar për të implementuar ndryshimet e nevojshme. Konkretisht, do të nevojitet që QKB dhe AKSHI të bashkëpunojnë për të përshtatur aplikimet online për formimin dhe ndryshimin e të dhënave të regjistrimit të SE. Për këtë, jo vetëm që kërkohet investim në aspektin teknologjik por edhe trajnime për grupet e prekura të cilat duhet më parë të kuptojnë thelbin, mënyrën e funksionimit dhe rëndësinë e SE.

Viti <u>1</u>	Viti <u>2</u>	Viti <u>3</u>
22 ¹	0	0

KONSULTIMI

Jepni një përmbledhje të çdo konsultimi të kryer (me kë dhe si jeni konsultuar? (jo më shumë se 5 rreshta)

Projektligji është publikuar në Regjistrin Elektronik për Njoftimet dhe Konsultimet Publike, në datën _____ me afat publikimi datën _____, me nr. shikimesh _____, Sqarojmë se publikimi i projektligjit është bërë me titullin “ _____”, por bazuar në komentet e ardhura gjatë procesit të konsultimit me ministritë e linjës, projektligji është ripunuar në terësi.

ZBATIMI DHE MONITORIMI

Si do të organizohen zbatimi dhe monitorimi?(jo më shumë se 5 rreshta)

Faza e monitorimit dhe vlerësimit synon të sigurojë që transpozimi i Rregullores për SE-të në ligjin shqiptar të përmbushë objektivat e politikës dhe të integrohet efektivisht në sistemin ligjor dhe ekonomik të vendit. Për këtë qëllim, do të krijohet një mekanizëm i rregullt monitorimi dhe vlerësimi, i cili do të drejtohet nga Ministria e Ekonomisë, Kulturës dhe Inovacionit (MEKI), në bashkëpunim me Qendrën Kombëtare të Biznesit (QKB) dhe Institutin e Statistikave (INSTAT). Ky proces do të fillojë me miratimin e ligjit dhe do të shtrihet për të paktën tre vite pas zbatimit, për të vlerësuar ndikimin e SE-ve.

Masat e monitorimit përfshijnë raportime tremujore nga QKB-ja për regjistrimet e SE-ve, INSTAT-i do të mbledhë dhe raportojë çdo vit të dhëna për SE-të, duke përfshirë numrin e vendeve të punës të krijuara dhe aktivitetet ndërkufitare. MEKI do të kryejë vlerësime vjetore, duke analizuar rezultatet kundrejt objektivave të përcaktuara dhe duke identifikuar nevojën për përmirësime në politikë, duke u bazuar në praktikën më të mira të BE-së. Gjithashtu, një SE duhet të mbikëqyret nga një autoritet

¹ "Transpozim i plotë: Qeveria përballet me kosto prej 150,000-200,000 EUR për legjislacion, trajnime dhe IT (bazuar në EU SME support costs). Bizneset kanë kosto fillestare (1,000-2,000 EUR/SE për 50 SE), por përfitime nga kursimet (2,000-5,000 EUR/vit/SE). Punonjësit përfitojnë në 50 SE, me 10-20 punonjës/SE të përfshirë"

dhe

"Transpozim i plotë: Kosto qeveritare: -150,000 deri -200,000 EUR; Përfitim neto biznesi (50 SE): 100,000-250,000 EUR/vit (50 x 2,000-5,000 EUR). AMF-ja mund të ketë kosto shtesë prej 20,000-30,000 EUR për trajnime dhe sisteme për të mbikëqyrtur 50 SE, duke monitoruar kapitalin dhe raportimin financiar të tyre"

Kostoja 22 milione perfaqeson 20 milione koston per qeverine per ndryshim legjislacioni dhe 2 milione koston qe mund te kete AMF. Duke qene se jane kosto qe ndodhin ne fillim te implementimit te reformes pasi lidhen me ndryshim legjislacioni, ne kemi vleresuar se qe keto jane kostot qe ndodhin kryesisht vitin e par dhe qe ne fakt jane kostot me te rendesishme. Kurse kostot qe vijne vitet me pas i kemi netuar me perfitimet e biznesit.

kombëtar financiar mbikëqyrës i cili sipas këtij vlerësimi duhet të jetë Autoriteti i Mbikëqyrjes Financiare.

PJESA 2: BAZA KRYESORE E ANALIZËS DHE E PROVAVE

Historik

Jepni kontekstin e politikës.

Rregullorja e Këshillit (KE) Nr. 2157/2001 e datës 8 tetor 2001 mbi Statutin për Kompaninë Evropiane (Societas Europaea ose SE) është një akt ligjor themelor i Bashkimit European (BE) që përcakton kuadrin për krijimin, strukturën, qeverisjen, raportimin vjetor dhe shpërbërjen e kompanive publike me përgjegjësi të kufizuar të tipit evropian. Kjo rregullore, e amenduar më pas me Rregulloret (KE) Nr. 885/2004, Nr. 1791/2006 dhe (BE) Nr. 517/2013, synon të lehtësojë veprimtarinë ndërkufitare të bizneseve brenda BE-së duke ofruar një formë juridike të unifikuar për kompanitë që operojnë në disa shtete anëtare. SE-ja u jep mundësi kompanive të bashkohen, të krijojnë struktura *holding* ose filiale, si dhe të konvertohen nga forma ekzistuese kombëtare në një entitet evropian, duke respektuar kërkesat për kapital minimal (120,000 euro), përfshirjen e punonjësve sipas Direktivës 2001/86/EC dhe procedurat e qeverisjes me një ose dy nivele.

Në nivelin evropian, miratimi i Statutit të SE-së në vitin 2001 erdhi pas një debati shumëvjeçar për harmonizimin e së drejtës së shoqërive tregtare dhe për fuqizimin e integritit të tregut unik. Rregullorja hyri në fuqi më 8 tetor 2004 dhe që prej asaj kohe forma SE është përdorur gjerësisht: deri në vitin 2009 ishin krijuar mbi 300 shoqëri SE, ndërsa deri në fund të vitit 2017 numri i regjistrimeve arriti rreth 2,943 dhe në mars 2018 tejkaloi pragun e 3,000 SE-ve në gjithë Europën. Disa nga korporatat më të mëdha evropiane – si p.sh. Airbus, Allianz, BASF, E.ON, Fresenius, LVMH, Dior, SAP, Schneider Electric, TotalEnergies dhe Vonovia – kanë zgjedhur këtë formë ligjore, duke operuar në shtete të ndryshme nën një status unik evropian en.wikipedia.org. Kjo tregon se Statuti i SE-së ka ofruar bizneseve të mëdha një fleksibilitet të lartë për zhvendosjen e selisë ose bashkimin e shoqërive ndërkufitare brenda BE-së pa pasur nevojë për shpërbërje të shoqërisë ekzistuese en.wikipedia.org. Në anën tjetër, raportet dhe studimet (p.sh. një studim i Ernst & Young, 2010) kanë evidentuar se shumë SE të regjistruara fillimisht ishin “SE bosh” pa punonjës ose aktivitet real (“shelf companies”), duke nënkuptuar se vetëm rreth 25% e totalit të SE-ve mund të konsideroheshin “normale” (me staf dhe veprimtari) orker-participation.eu. Megjithatë, këto SE aktive kanë sjellë përfitime të prekshme si ulja e kostove administrative për grupet ndërkombëtare dhe rritja e fleksibilitetit në organizimin e biznesit përtej kufijve kombëtarë.

Konteksti kombëtar (Shqipëria): Legjislacioni shqiptar aktual mbi shoqëritë tregtare bazohet në Ligjin Nr. 9901, datë 14.04.2008 “Për tregtarët dhe shoqëritë tregtare”. Ky ligj njeh format e shoqërive tregtare si shoqëritë kolektive, komandite, shoqëritë me përgjegjësitë të kufizuar dhe shoqëritë aksionare, duke lejuar modele qeverisjeje një-nivelëshe ose dy-nivelëshe për shoqëritë aksionare dhe regjistrimin e tyre në Qendrën Kombëtare të Biznesit (QKB). Megjithatë, ligji shqiptar nuk parashikon formën juridike të Shoqërisë Evropiane (SE), çka aktualisht e bën të pamundur krijimin apo regjistrimin e një entiteti të tillë në Shqipëri. Ky boshllëk tregon një mospërputhje me *acquis* të BE-së në fushën e së drejtës së shoqërive (Kapitulli 6) dhe pengon kompanitë shqiptare të shfrytëzojnë mundësitë që ofron forma SE për operacione dhe zgjerim ndërkufitar në tregun evropian.

Në Raportin e Progresit 2024, Komisioni European vëren se “Shqipëria është mesatarisht e përgatitur në fushën e ligjit të shoqërive tregtare. Nuk është bërë asnjë përparim gjatë periudhës së raportimit. Rekomandimet e Komisionit nga viti i kaluar nuk u zbatuan dhe mbeten ende të vlefshme.”. Si vend kandidat për anëtarësim, Shqipëria është e angazhuar të përfundojë legjislacionin e saj me *acquis* të BE-së. Gjatë takimit dypalësh të shqyrtimit (screening) për Kapitullin 6 në shkurt 2023, përfaqësuesit e Ministrisë së Financave dhe Ekonomisë u zotuan se brenda tre viteve (deri në fillim të 2026) do të krijohet kuadri

ligjor për të akomoduar shoqëritë e tipit SE në vend. Ky angazhim lidhet drejtpërdrejt me detyrimet e negociatave të anëtarësimit dhe nevojën për zbatimin e plotë të Rregullores (KE) Nr. 2157/2001 dhe Direktivës 2001/86/EC (kjo e fundit për përfshirjen e punonjësve në SE, e cila trajtohet në Kapitullin 19 – Politika Sociale dhe Punësimi). Gjithashtu, duhet vënë re se sipas nenit 10 të Rregullores së SE-së, një SE trajtohet në secilin shtet anëtar si shoqëri publike (aksionare) sipas ligjit të atij shteti ku ka selinë e regjistruar. Kjo kërkon përafrim edhe me elemente të Direktivës (BE) 2017/1132 (për të drejtat dhe detyrimet e shoqërive aksionare) dhe vendosjen e një mekanizmi mbikëqyrës kombëtar për këtë formë. Në këtë drejtim, parashikohet që regjistrimi i SE-ve të integrohet në proceset e QKB-së, ndërsa Autoriteti i Mbikëqyrjes Financiare (AMF) mund të ngarkohet me funksione shtesë për mbikëqyrjen financiare të shoqërive SE-ve të cilat mund të veprojnë në një treg të rregulluar, për të siguruar pajtueshmërinë e tyre me standardet e BE-së.

Në përmbledhje, konteksti historik dhe politik tregon qartë nevojën e menjëhershme për transpozimin e Statutit të Shoqërisë Evropiane (SE) në legjislacionin shqiptar. Kjo do të mbyllte boshllëkun aktual ligjor, do të plotësonte detyrimet e integritimit evropian dhe do t'u jepte kompanive vendase e të huaja mundësi të reja për zgjerim e konkurrencë ndërkufitare brenda tregut të përbashkët evropian.

Problemi në shqyrtim

1. *Përshkruani natyrën e problemit.*
2. *Identifikoni shkaqet e problemit.*
3. *Përshkruani shtrirjen e problemit.*
4. *Identifikoni grupet e prekura nga ky problem - qeveria / biznesi / shoqëria civile / qytetarët.*
5. *Vlerësoni nëse problemi mund të trajtohet ose jo përmes një ndryshimi të politikave.*

Përshkruani natyrën e problemit

Problemi kryesor qëndron në mungesën e njohjes dhe rregullimit të formës juridike të Societas Europaea (SE) në legjislacionin shqiptar, sipas Rregullores (KE) Nr. 2157/2001 të Bashkimit Europian. Kjo rregullore përcakton kuadrin për kompanitë publike me përgjegjësi të kufizuar që operojnë në baza ndërkufitare në BE. Kjo mungesë pengon kompanitë shqiptare të krijojnë, regjistrojnë ose operojnë si SE, duke kufizuar mundësitë për bashkime ndërkufitare, krijimin e shoqërive holding evropiane apo konvertimin në këtë formë juridike. Për më tepër, mungesa e kuadrit për përfshirjen e punonjësve sipas Direktivës 2001/86/EC e vendos Shqipërinë jashtë standardeve të BE-së për qeverisjen e kompanive, duke ndikuar në procesin e integritimit evropian.

Megjithëse legjislacioni shqiptar nuk parashikon formimin e Societas Europaea ose SE, rrjedhimisht ato nuk mund të regjistrohen në Qendrën Kombëtare të Biznesit. Neni 10 i Rregullores së Këshillit për Statutin e Shoqërisë Evropiane përcakton se SE-ja do të trajtohet në çdo shtet anëtar sikur të ishte një shoqëri publike me përgjegjësi të kufizuar e formuar sipas ligjit të shtetit anëtar ku ka selinë e saj të regjistruar. Si rezultat, nevojitet përafrimi me Direktivën (BE) 2017/1132 të Parlamentit Europian dhe Këshillit të datës 14 qershor 2017 dhe direktiva të tjera që rregullojnë shoqëritë me përgjegjësi të kufizuar.

Identifikoni shkaqet e problemit

Shkaku kryesor i këtij problemi është mos-transpozimi deri më tani i legjislacionit të BE-së për Statutin e Shoqërisë Evropiane në ligjin vendas. Kjo mund t'i atribuohet disa faktorëve: (1) Prioritetet legjislative deri tani mund t'i jenë dhënë reformave të tjera ekonomike e tregtare, duke shtyrë në kohë adresimin e kësaj çështjeje specifike; (2) Kompleksiteti i rregullores së SE-së, që kërkon harmonizim jo vetëm në ligjin e shoqërive tregtare por edhe në aspektet e pjesëmarrjes së punëtorëve, ka kërkuar koordinim ndërmjet disa

institucioneve (Ministria e Ekonomisë, Ministria e Financave, etj.), gjë që deri tani nuk është realizuar; (3) Kapacitetet e kufizuara administrative dhe teknike për të hartuar dhe zbatuar dispozita kaq specifike mund të kenë qenë një pengesë tjetër – deri vonë, nuk ka pasur ekspertizë të specializuar në këtë fushë dhe mund të ketë munguar asistencë teknike e nevojshme. Gjithashtu, fakti që Shqipëria ende nuk është anëtare e BE-së ka bërë që, në praktikë, kërkesa nga komuniteti i biznesit për një formë SE ka qenë e ulët, duke ulur presionin e brendshëm për ndryshim; shumica e kompanive shqiptare operojnë brenda vendit ose rajonit ku ende nuk aplikohet rregullorja e BE-së.

Përshkruani shtrirjen e problemit

Shtrirja e problemit prek potencialin ekonomik dhe integrimin evropian të Shqipërisë në një shkallë të caktuar. Sipas INSTAT-it për vitin 2023, në vend operonin 130,338 ndërmarrje aktive (përfshirë fermerët), me një rritje prej 4.1% krahasuar me vitin 2022, dhe 139,591 njësi lokale. Megjithatë, asnjë nga këto ndërmarrje nuk mund të shfrytëzojë formën e SE-së për të kryer operacione ndërkufitare, duke kufizuar mundësitë për rritje dhe konkurrueshmëri në tregun e BE-së. Nga këto, 5.3% (rreth 6,938) janë ndërmarrje të huaja ose të përbashkëta, kryesisht nga Italia (43.6%), Kosova (7.5%) dhe Turqia (5.8%), të cilat mund të kishin interes për SE-në për të optimizuar aktivitetet e tyre. Kjo mundësi mund të pengojë investimet e huaja dhe të zvogëlojë përfitimet ekonomike.

Identifikoni grupet e prekura nga ky problem

Nga ky problem preken disa grupe kryesore. Së pari, shoqëritë vendase me aspirata ndërkombëtare: Shoqëritë shqiptare që synojnë zgjerim në tregjet e BE-së janë të detyruara të përdorin forma tradicionale (p.sh. të krijojnë zyra përfaqësimi ose degë në çdo vend veç e veç) me kosto më të larta administrative dhe pa mundësinë e unifikimit të identitetit të tyre juridik në nivel evropian.

Së dyti, investitorët e huaj potencialë në Shqipëri: Mungesa e një forme SE mund ta bëjë Shqipërinë disi më pak tërheqëse për korporatat multinacionale, të cilat preferojnë të kenë një strukturë të konsoliduar korporative – p.sh., një investitor nga BE që operon përmes një SE mund të hezitojë të hapë një degë në Shqipëri nëse nuk ka mundësi integrimi të plotë të asaj dege në strukturën e vet evropiane.

Së treti, punonjësit: Edhe pse aktualisht asnjë punonjës nuk mund të jetë pjesë e një SE-je në Shqipëri (meqenëse nuk ka të tilla), indirekt punonjësit shqiptarë humbasin mundësinë që kompanitë e tyre t'u ofrojnë përfshirje në vendimmarrje dhe standarde evropiane të të drejtave të punës, gjë që do të ndodhte nëse do të punonin në një SE (pasi Direktiva 2001/86/EC kërkon marrëveshje për përfshirjen e punëtorëve në SE).

Së fundi, vetë Qeveria dhe institucionet shtetërore janë të prekura, pasi ky boshllëk ligjor reflekton në vlerësimet e Komisionit Evropian si mospërbushje e detyrimeve të integritetit, duke ushtruar presion diplomatik për reforma dhe potencialisht ndikim negativ në ecurinë e negociatave për anëtarësim. Qeveria, përfshirë institucionet si Ministrinë përgjegjëse për Financat dhe Ekonominë dhe QKB-ja, përballet me sfidën e përbushjes së angazhimeve të integritetit evropian dhe ndërtimit të kapaciteteve për SE-të. Bizneset, veçanërisht 130,338 ndërmarrjet aktive sipas INSTAT-it 2023, ku 86.2% janë prodhues të shërbimeve dhe 1,627 operojnë në shumë vendndodhje, humbasin mundësi për zgjerim dhe efikasitet operacional në BE.

Vlerësoni nëse problemi mund të trajtohet ose jo përmes një ndryshimi të politikave

Problemi mund të adresohet plotësisht përmes ndryshimeve të politikave. Ky problem – mosparashikimi i formës SE – është natyrë ligjore dhe nuk mund të zgjidhet pa një ndërhyrje normative. Nuk bëhet fjalë për një çështje thjesht operacionale apo administrative që mund të rregullohet me akte nënligjore ose masa organizative; përkundrazi, kërkohet ndryshim i legjisllacionit primar (dhe atij sekondar) për të krijuar bazën ligjore të SE-së. Pa një ndryshim të politikës (pra, pa ndërhyrje në ligj), problemi do të vazhdojë të ekzistojë dhe mund të thellohet me kalimin e kohës, sidomos kur Shqipëria t'i afrohet anëtarësimit në BE. Për rrjedhojë, trajtimi i këtij problemi kërkon hartimin e një politike të re apo alternative ligjore – thënë ndryshe, opcionet e politikës duhet të merren në konsideratë për ta zgjidhur në mënyrë efektive këtë problem.

Raporti i Komisionit Europian², i paraqitur sipas nenit 69 të Rregullores (KE) Nr. 2157/2001, shqyrtoi zbatimin e rregullores pesë vjet pas hyrjes në fuqi (botuar në 2009). Ai vuri në dukje se deri atëherë, mbi 300 SE ishin krijuar në të gjithë BE-në, me vendet si Gjermania, Republika Çeke dhe Holanda që treguan një pranim të dukshëm. Raporti theksoi se forma SE lehtësoi bashkimet ndërkufitare dhe ristrukturimin e korporatave, duke i lejuar kompanitë të operojnë më efikasitet brenda shteteve anëtare pa nevojën për të krijuar entitete ligjore të veçanta në çdo juridiksion. Ky rritje e aktivitetit ndërkufitar u cilësua si një përfitim kryesor, veçanërisht për kompanitë shumëkombëshe që kërkonin të konsolidonin operacionet.

Po ashtu studimi i vitit 2010, i porositur nga BE-ja dhe i kryer nga Ernst & Young, analizoi më tej ndikimin praktik të statutit të SE-së. Ai zbuloi se kompanitë që adoptuan formën SE përfituan nga strukturat e thjeshtuara të qeverisjes dhe kostot administrative të reduktuara (të vlerësuara me kursime 2–5%), gjë që inkurajoi operacionet ndërkufitare. Studimi përmendi konkretisht shembuj në Gjermani (p.sh., Allianz SE) dhe vende të tjera ku SE-të mundësuan zgjerimin rajonal ose ndërkombëtar të firmave duke shfrytëzuar një identitet ligjor të unifikuar. Kjo u vu re veçanërisht në sektorë si financat, prodhimi dhe shërbimet, ku aktiviteti ndërkufitar u rrit për shkak të fleksibilitetit të SE-së³.

Gjermania si një nga adoptuesit kryesorë, kishte mbi 100 SE deri në 2009 (sipas raportit të Komisionit). Kompani si Allianz SE dhe BASF SE përdorën formën SE për të thjeshtuar operacionet e tyre evropiane, duke rritur investimet dhe praninë në treg ndërkufitar.

Forma SE ishte popullore mes firmave në Republikën Çeke që angazhoheshin në tregjet e Evropës Qendrore dhe Lindore, duke mbështetur bashkimet dhe blerjet ndërkufitare.

Kompanitë hollandeze adoptuan SE-në për të lehtësuar strukturat e tyre holding përtej kufijve, duke nxitur aktivitetin rajonal.

Qëllimi i Rregullores (KE) Nr. 2157/2001, siç përshkruhet në preambulën e saj, ishte të përmirësonte tregun e brendshëm duke u mundësuar kompanive të operonin pa pengesa përtej kufijve. Komisioni Europian dhe literatura akademike (p.sh., studimet e referuara në rishikimet e ligjit të kompanive të BE-së) lidhin vazhdimisht adoptimin e SE-së me rritjen e aktivitetit ndërkufitar, pasi ajo redukton barrierat ligjore dhe administrative krahasuar me operimin e disa entiteteve kombëtare.

Përveç amendimeve ligjore dhe trajnimeve, problemi mund të trajtohet duke përcaktuar dhe fuqizuar rolin e AMF-së si autoritet mbikëqyrës financiar për SE-të, duke ndjekur shembullin e BE-së ku autoritetet kombëtare financiare sigurojnë stabilitetin dhe transparencën e këtyre kompanive.

Arsyeja e ndërhyrjes

6. *Shpjegoni pse qeveria e sheh të nevojshme të ndërhyjë.*
7. *Shpjegoni se çfarë shpreson të trajtojë qeveria nëpërmjet kësaj ndërhyrjeje.*
8. *Shpjegoni se si i mbështet kjo ndërhyrje objektivat e nivelit të lartë të qeverisë.*
9. *Rendisni punën ekzistuese që është realizuar tashmë.*

Shpjegoni pse qeveria e sheh të nevojshme të ndërhyjë

Qeveria shqiptare e konsideron të nevojshme ndërhyrjen për të adresuar mungesën e formës juridike të Societas Europaea (SE) në legjisllacionin kombëtar, siç përcaktohet nga Rregullorja (KE) Nr. 2157/2001 e Bashkimit Europian. Mungesa e këtij kuadri pengon shoqëritë tregtare shqiptare nga përdorimi i një forme të unifikuar ligjore për bashkime ndërkufitare, themelim filialesh apo konsolidime strukturale në tregun

² <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM%3A2010%3A0676%3AFIN%3AEN%3APDF>

³ <https://eorker-participation.eu/European-Company-SE/Review-2010-13/In-the-fridge-Consultation-on-the-functioning-of-the-European-Company-Statute>

unik evropian. Kjo përbën një barrierë reale për rritjen dhe konkurrueshmërinë e bizneseve shqiptare në arenën ndërkombëtare.

Ndërhyrja është veçanërisht urgjente për shkak të detyrimeve që burojnë nga statusi i Shqipërisë si vend kandidat për anëtarësim në BE. Moszbatimi i këtij zotimi do të ndikonte negativisht në përmbushjen e kriterëve të anëtarësimit dhe në vlerësimin nga Komisioni Evropian mbi progresin e Shqipërisë.

Për më tepër, ekziston një precedent i qartë i përcaktuar nga shtetet anëtare të BE-së. Në vendet si Gjermania dhe Çekia, shoqëritë SE janë objekt i mbikëqyrjes së dedikuar nga autoritetet kombëtare financiare – përkatësisht BaFin në Gjermani (për Allianz SE dhe subjekte të tjera të rëndësishme) dhe Banka Kombëtare Çeke për SE-të në sektorin bankar dhe financiar. Në përputhje me këtë praktikë evropiane, në Shqipëri parashikohet që Autoriteti i Mbikëqyrjes Financiare (AMF), bazuar në kompetencat e përcaktuara në Ligjin Nr. 9572/2006 “Për AMF-në”, i ndryshuar, dhe Ligjin Nr. 62/2020 “Për Tregjet e Kapitalit”, të marrë rol mbikëqyrës për SE-të që do të operojnë në sektorët e mbikëqyrur. .

Shpjegoni se çfarë shpreson të trajtojë qeveria nëpërmjet kësaj ndërhyrjeje

Përmes kësaj ndërhyrjeje, qeveria synon të zgjidhë disa çështje kryesore. Së pari, ajo kërkon të krijojë një kuadër ligjor që mundëson regjistrimin dhe funksionimin e SE-ve në Shqipëri, duke u dhënë mundësi bizneseve të kryejnë bashkime ndërkufitare, të krijojnë struktura holding ose të konvertohen në këtë formë juridike. Së dyti, qeveria shpreson të rrisë konkurrueshmërinë e ndërmarrjeve shqiptare, veçanërisht të atyre të huaja dhe të përbashkëta (5.3% e totalit sipas INSTAT 2023), duke lehtësuar integrimin e tyre në tregun evropian dhe duke tërhequr investime të huaja direkte. Në fund, kjo ndërhyrje synon të përmbushë detyrimet e BE-së dhe të shmangë pasojat e mundshme nga mosplotësimi i tyre.

Shpjegoni se si i mbështet kjo ndërhyrje objektivat e nivelit të lartë të qeverisë

Kjo ndërhyrje mbështet objektivat strategjike të qeverisë shqiptare në disa drejtime. Së pari, ajo përputhet me objektivin e integritimit evropian, Strategjinë Kombëtare për Zhvillim dhe Integrim (SKZHI), duke avancuar harmonizimin me Kapitullin 6 (Ligji i Shoqërive Tregtare). Së dyti, ajo kontribuon në rritjen ekonomike dhe zhvillimin e qëndrueshëm duke nxitur aktivitetin ndërkufitar të bizneseve. Së treti, ndërhyrja forcon mbrojtjen e të drejtave të punonjësve, duke mbështetur objektivat sociale të qeverisë për përmirësimin e kushteve të punës dhe dialogut social, në përputhje me standardet e BE-së.

Rendisni punën ekzistuese që është realizuar tashmë

Deri më tani, qeveria ka ndërmarrë disa hapa përgatitorë për këtë ndërhyrje. Në shkurt 2023, gjatë takimit bilateral të shqyrtimit me BE-në, përfaqësues nga Ministria e Financave dhe Ekonomisë u angazhuan zyrtarisht për të akomoduar SE-të brenda tre viteve, duke vendosur një afat deri në fillim të 2026-ës. Po ashtu, INSTAT ka publikuar të dhëna të detajuara në "Regjistrat e Biznesit 2023", duke ofruar një bazë statistikore për të kuptuar strukturën e ndërmarrjeve aktive (p.sh., 130,338 ndërmarrje dhe 139,591 njësi lokale), çka mund të shërbejë për të vlerësuar nevojat dhe potencialin e SE-ve. Megjithatë, ende nuk është hartuar një draft specifik ligjor për transpozimin e rregullores, dhe kapacitetet administrative të QKB-së për mbështetjen e SE-ve mbeten të pazhvilluara.

Pergjate vitit 2024, me mbështetjen e projektit SANECA II, Ministria e Ekonomisë, Kultures dhe Inovacionit, ka perfunduar analizen e mangesive ligjore per kapitullin 6 (shoqerite tregtare), i cili evidentoi mangesite dhe nevojat per harmonizim me acquis te BE, objekt diskutimi.

Rrjedhimisht, jane përcaktuar objektiva të qarta për të adresuar problemin e mungesës së formës juridike të Societas Europaea (SE) në legjislacionin kombëtar, si dhe shkaqet kryesore të këtij problemi, si mungesa e transpozimit ligjor, kapacitetet e kufizuara administrative dhe ndërgjegjësimi i ulët i bizneseve. Përmes kësaj politike, synohet të krijohet një kuadër ligjor dhe administrativ që mundëson njohjen dhe

funksionimin e SE-ve, duke kapërcyer boshllëkun aktual.. Në të njëjtën kohë, politika synon të forcojë kapacitetet e Qendrës Kombëtare të Biznesit (QKB) për të mbështetur regjistrimin e këtyre entiteteve, si dhe të rrisë ndërgjegjësimin e ndërmarrjeve për përfitimet e SE-së, duke iu përgjigjur nevojës për informacion dhe interes më të madh nga sektori privat. Rol mund të keët dhe AMF për ato SE që do jenë pjesë e fushës së saj të mbikëqyrjes.

Objektivi i politikës

1. *Vendosni objektiva që korrespondojnë me problemin dhe shkaqet e tij.*
2. *Sigurohuni që objektivat e vendosur të korrespondojnë me ato të dhëna në përmbledhjen ekzekutive, por më të detajuara.*
3. *Sigurohuni që objektivat janë specifike, të matshëm, të arritshëm, realë dhe në kohë.*

Këto objektiva janë ndërtuar për të qenë në harmoni me objektiva të tillë si rritja e konkurrueshmërisë së bizneseve dhe përmirësimi i qeverisjes së kompanive. Për shembull, harmonizimi me BE-në nuk është thjesht një deklaratë e përgjithshme, por përkthehet në një angazhim për të transpozuar kapitullin 6, me një afat të qartë deri në fund të vitit 2025.

Për të qenë efektive, objektivat janë hartuar sipas kriterëve SMART (specifik; i matshëm; i arritshëm; real dhe në afat).

Natyrisht objektivi kryesor është që qeveria synon të përfundojë transpozimin e plotë të Rregullores (KE) Nr. 2157/2001 dhe Direktivës 2001/86/EC duke hartuar një ligj të ri të posaçëm deri në fund të 2025-ës. Ky objektivi është specifik, pasi përcakton veprimet ligjore të nevojshme; i matshëm, me përfundimin e draftimit dhe miratimin nga Parlamenti si tregues; i arritshëm, duke u mbështetur në kuadrin ekzistues të shoqërive aksionere dhe angazhimin e shprehur në shkurt 2023; real, me burimet financiare dhe teknike të disponueshme nga Ministria përgjegjëse për Ekonominë dhe donatoreve (si GIZ, nepermjet projektit SANECA II); dhe me afat kohor, duke respektuar zotimin për fillimin e 2026-ës.

Objektiva të tjerë janë:

- **Rritja e konkurrueshmërisë dhe integritit ndërkufitar:** Të mundësohet që **shoqëritë shqiptare të kryejnë lehtësisht veprimtari ndërkufitare** brenda tregut të BE-së nën një formë të unifikuar evropiane. Ofrimi i instrumentit ligjor të SE-së do t'u japë ndërmarrjeve vendase mundësi të reja për zgjerim, bashkim apo krijim partneritetesh me kompani të huaja, duke i bërë ato më konkurruese në rajon dhe më gjerë.
- **Tërheqja e investimeve të huaja direkte (IHD):** Të përmirësohet klima e investimeve duke ofruar një **strukturë korporative moderne** e të njohur ndërkombëtarisht. Kjo do të rrisë besimin e investitorëve të huaj në sistemin tonë ligjor (pasi do të shohin se Shqipëria zbaton standardet evropiane në të drejtën e korporatave) dhe mund të nxisë investitorët strategjikë që synojnë rajonin të vendosin seli apo njësi të tyre si SE në Shqipëri.
- **Përmirësimi i qeverisjes korporative dhe të drejtave të punonjësve në një fazë të dytë gjatë transpozimit të kapitullit 19:** Të hedhë bazat që të implementohen praktikatat më të mira evropiane në qeverisjen e shoqërive, përfshirë standardet e transparencës, raportimit dhe pjesëmarrjes së punonjësve. Krijimi i kuadrit për SE nënkupton edhe parashikimin e rregullimit të mëvonshëm për e tregjeve zbatimin e rregullave të avancuara të BE-së për përfshirjen e punëtorëve në vendimmarrje (p.sh. negociimin e marrëveshjeve përfaqësuese kur krijohet një SE), gjë që forcon aspektin social të qeverisjes së korporatave dhe përputhet me objektivat afatgjatë të zhvillimit të qëndrueshëm.
- **Integrimi institucional dhe përgatitja për anëtarësim:** Të forcohen kapacitetet e institucioneve shqiptare (si QKB, rregullatorët e tregjeve financiare, etj.) për të **zbatuar legjislacionin e BE-së.**

Kjo përfshin aftësimin e tyre për të regjistruar dhe mbikëqyrur një formë të re shoqërie, koordinimin ndërmjet institucioneve (p.sh. midis QKB dhe atyre të mbikëqyrjes financiare) dhe krijimin e procedurave efektive për zbatim. Këta hapa do të sigurojnë që, me anëtarësimin në BE, Shqipëria të jetë e gatshme të funksionojë si pjesë e sistemit të përbashkët të regjistrimit të bizneseve evropiane.

Objektivat e mësipërm janë hartuar në harmoni me prioritetet e përgjithshme të vendit për rritjen e konkurrueshmërisë ekonomike, nxitjen e inovacionit dhe përmirësimin e qeverisjes së korporatave. Ato janë të **matshëm** (p.sh. nxjerrja e një akti ligjor transpozues, numri i SE-ve të regjistruara pas një periudhe, etj.), të **arrirëshëm** me resurset aktuale (duke përfutur edhe nga asistenca e BE-së), **reale** në impaktin e tyre dhe të vendosura në një **horizont kohor** konkret (brenda vitit 2025 miratimi i ndryshimeve ligjore dhe zbatimi gradual deri në 2026). Përmbushja e tyre pritet të kontribuojë drejtpërdrejt në realizimin e angazhimeve integruese dhe zhvillimin ekonomik të Shqipërisë.

Përshkrimi i opsioneve të shqyrtuara

4. *Përshkruani opsionin e status quo-së.*
5. *Identifikoni dhe përshkruani të gjitha opsionet e politikave që keni marrë parasysh.*
6. *Shpjegoni se si janë identifikuar opsionet e politikës.*

Qeveria shqiptare ka shqyrtuar disa opsione për të adresuar mungesën e formës juridike të Societas Europaea (SE) në legjislacionin kombëtar, siç përcaktohet nga Rregullorja (KE) Nr. 2157/2001 e Bashkimit Europian. Në këtë proces, është marrë parasysh situata aktuale, pra status quo-ja, si dhe alternativa të ndryshme politike që mund të zgjidhin problemin e identifikuar dhe shkaqet e tij, duke përfshirë mungesën e transpozimit ligjor, kapacitetet e kufizuara administrative dhe ndërgjegjësimin e ulët të bizneseve. Këto opsione janë vlerësuar për të gjetur një zgjidhje që balancon nevojat e harmonizimit me BE-në, përfitimet ekonomike dhe aftësitë praktike të zbatimit.

Opsioni 0: Status Quo (Mosndërrhyrje) Ky opsion nuk parashikon ndonjë ndërhyrje ligjore dhe ruan gjendjen ekzistuese të legjislacionit shqiptar, duke mos përfshirë dispozita për SE. Megjithë rezulton pa kosto të menjëhershme buxhetore dhe administrative, ky opsion nuk adreson boshllëkun aktual dhe bie ndesh me zotimet e Shqipërisë për harmonizimin me *acquis communautaire*. Mospranimi i SE-ve kufizon bizneset shqiptare dhe të huaja nga operimi në këtë formë në territorin shqiptar, duke ndikuar negativisht në konkurrueshmërinë dhe potencialin e investimeve strategjike. Prandaj, konsiderohet si opsion i papërshtatshëm.

Opsioni 1: Ligji i Ri i Posaçëm për SE (Opsioni i Preferuar) Ky opsion synon hartimin dhe miratimin e një ligji të dedikuar "Për Shoqëritë Evropiane", i cili do të transpozonte në mënyrë të plotë dhe të shteruar Rregulloren (KE) Nr. 2157/2001 si dhe Direktivën 2001/86/EC. Ligji do të përshkruante formimin, regjistrimin, strukturat e qeverisjes dhe procedurat e pjesëmarrjes së punonjësve. Kjo qasje lejon ndërtimin e një kuadri të vetëqëndrueshëm, koherent dhe të përputhshëm me metodologjinë legjislative kombëtare dhe praktikën më të avancuar të vendeve si Kroacia, Bullgaria dhe Rumania.

Krahas avantazheve funksionale, ligji i ri do të lejonte miratimin e akteve nënligjore zbatuese specifike si dhe do të mundësonte përputhshmërinë dhe qartësinë institucionale. Ky opsion ofron fleksibilitet më të lartë dhe qartësi normative, duke u vlerësuar si opsioni më i përshatshëm, me impakt të madh pozitiv dhe me risk minimal ligjor e institucional.

Opsioni 2: Rregullimi vetëm me akte nënligjore Ky opsion synon të rregullojë çështjet në fjalë vetëm nëpërmes vendimeve ose rregulloreve të nxjerra nga autoritetet ekzistuese pa ndonjë ndryshim ligjor në Ligjin Nr. 9901/2008. Megjithatë, aktualisht kadri ligjor shqiptar nuk përmban dispozita autorizuese që të lejojnë miratimin e akteve nënligjore për SE-të. Gjithashtu, natyra e rregullimit të SE-së sipas Rregullores 2157/2001 përmban koncepte të reja që nuk mund të futen dot vetëm nëpër akte nënligjore. Si rrjedhim, ky opsion bie ndesh me hierarkinë burimore të së drejtës dhe konsiderohet si jokonsistent me parimet e sigurimit juridik.

Opsioni 3: Ndërhyrje Jo-Rregullatore (Vetërregullim) Ky opsion bazohet në nxitjen e mekanizmave vullnetarë dhe vetërregullues nga vetë komuniteti i biznesit, pa ndonjë ndërhyrje të drejtpërdrejtë ligjore apo rregullatore. Edhe pse mund të shihet si më pak kosto-përftues, ai është praktikisht i pamjaftueshëm për ta adresuar problemin: format e reja ligjore nuk mund të funksionojnë pa bazë normative dhe pa njohje nga administrata publike dhe regjistrat tregtarë. Gjithashtu, nuk garanton siguri juridike dhe bie ndesh me nevojat e transpozimit të detyrueshëm sipas BE-së. Prandaj, ky opsion vlerësohet si teorikisht i mundur por praktikisht i pamjaftueshëm dhe joreal.

Vlerësimi Final i Opsioneve Bazuar mbi kriteret e harmonizimit me *acquis*, impaktin ekonomik dhe social, kosto-efektivitetin dhe lehtësinë e zbatimit institucional, rezulton se **Opsioni 1 (Ligji i ri i posaçëm për SE)** është zgjidhja më e favorshme. Ai siguron një transpozim të plotë, fleksibilitet legjislativ dhe lejon implementimin praktik të SE-ve në Shqipëri pa kosto të panevojshme të integritimit brenda kuadrit ekzistues. Kjo qasje preferohet nga shumica e vendeve me legjislacion civil kontinental dhe u konsiderua si modeli më efikas edhe në analizat krahasuese të Komisionit Evropian.

[Duhet elaboruar edhe opsionet e tjera – sipas seksionit hyres]

Vlerësimi i opsioneve/analizimi i ndikimeve

- a) *Identifikoni grupet e prekura.*
- b) *Identifikoni llojet e ndikimeve për secilin grup të prekur, bëni dallimin midis ndikimeve të drejtpërdrejta dhe jo të drejtpërdrejta.*
- c) *Për ndikimet e drejtpërdrejta:*
 - a. *Përshkruani nga ana cilësore ndikimet e drejtpërdrejta mbi grupet e prekura.*
 - b. *Analizoni nga ana sasiore ndikimet më të rëndësishme të drejtpërdrejta.*
 - c. *Përcaktoni vlerën monetare të ndikimeve më të rëndësishme të drejtpërdrejta aty ku është e mundur (përdor tabelën në Aneksin 2/a të këtij dokumenti).*
 - d. *Analizoni ndikimin mbi ndërmarrjet e vogla dhe të mesme (nëse ka).*
- d) *Për ndikimet jo të drejtpërdrejta:*
 - a. *Përshkruani nga ana cilësore ndikimet jo të drejtpërdrejta mbi grupet e prekura.*
 - b. *Analizoni ndikimin mbi konkurrencën.*
- e) *Diskutoni kufizimin e analizës:*
 - a. *Jepni supozimet në të cilat janë bazuar parashikimet dhe risqet, të cilave ato u nënshtrohen.*
 - b. *Tregoni se çfarë mund të pengojë realizimin e përfitimeve, të rrisë kostot ose të sjellë pasoja të papritura.*

f) Përmbledhni vlerësimin e opsioneve:

- a. Paraqisni një pasqyrë përmbledhëse të të gjitha ndikimeve të opsioneve të analizuara.
- b. Shpjegoni se si ndikimet e të gjitha opsioneve të analizuara krahasohen me njëra-tjetrën.

Paraqisni përlogaritjet më të mira të përgjithshme neto të ndikimit me vlerë monetare të përcaktuar për çdo opsion (përdor tabelën në Aneksin 2/b të këtij dokumenti).

a) Identifikimi i grupeve të prekura

- **Shoqëritë ndërkufitare dhe të mëdha:** Ndikimi kryesor bie mbi shoqëritë publike dhe private me aktivitete në më shumë se një shtet. Këto përfshijnë shoqëritë shqiptare me degë në BE, apo shoqëritë e mëdha ndërkombëtare që mund të regjistrojnë në Shqipëri një formë të re ligjore (“Shoqëri Evropiane – SE”). Rregullimi i ri u jep atyre mundësinë për të konsoliduar aktivitetet nën një markë të vetme ndërkufitare
- **Punonjësit dhe përfaqësuesit e tyre:** Çdo shoqëri që themelohet si SE do të zbatojë mekanizmat e përfshirjes së punonjësve sipas Direktivës 2001/86/EC. Kjo nënkupton krijimin e këshillave speciale të punonjësve që diskutojnë me menaxhmentine. Pra, punonjësit aktualë dhe potencialë të këtyre kompanive janë një grup i prekshëm.
- **Autoritetet publike dhe rregullatore:** Institucionet si Qendra Kombëtare e Regjistrimit (QKB) dhe organet tatimore do të menaxhojnë regjistrimin dhe mbikëqyrjen e SE-ve në Shqipëri. Implementimi kërkon azhurnime të sistemeve të regjistrimit dhe trajnime për stafin, si dhe bashkëpunim me mekanizmat evropianë.
- **Konsulentë ligjorë dhe financiarë:** Aktorë të tregut si avokatët, auditorët dhe këshilluesit e biznesit do të përfshihen në hartimin e statuteve të reja dhe këshillimin e kompanive mbi strukturën SE. Ata përfitojnë nga mundësia për shërbime të reja, ndërsa edhe rritet volumi i punës konsulente.
- **Ndërmarrjet e vogla dhe të mesme (NVM):** NVM-të shqiptare përfshihen në grupin e gjerë të biznesit, por si rregull ato nuk plotësojnë kriteret kryesore për formimin e një SE (si kapital fillestar 120,000 € dhe aktivitet ndërkufitar)europa.eu. Prandaj, ndikimi i drejtpërdrejtë mbi shumicën e NVM-ve pritet të jetë i kufizuar.
- **Palë të tjera:** Kreditorët, investitorët dhe publiku i gjerë ndikohen indirekt nga stabiliteti dhe zgjerimi i korporatave të mëdha në ekonominë kombëtare. Formimi i SE-ve mund të ndikojë në sigurinë e kreditorëve dhe në perceptimin e investitorëve të huaj.

b) Identifikimi i ndikimeve të drejtpërdrejta dhe jo të drejtpërdrejta

- **Ndikimet e drejtpërdrejta** lidhen me pasojat e menjëhershme të miratimit të ligjit në grupet e mësipërme: p.sh., kostoja për regjistrime të reja, përshtatja e statuteve, ndryshimi i procedurave administrative, apo krijimi i këshillave të reja të punonjësve. Këto janë ndikime që bien direkt mbi veprimtarinë ose kostot e grupeve përkatëse.
- **Ndikimet jo të drejtpërdrejta** manifestohen në mënyrë më të gjerë në ekonomi dhe shoqëri. Ato përfshijnë ndryshime në mjedisin konkurrues të tregut, efekte në transparencën dhe qeverisjen korporative, përfshirjen sociale të punonjësve dhe ndikime sekondare financiare. Për shembull, adoptimi i ligjit mund të nxisë konsolidime ndërkombëtare, që në mënyrë indirekte ndikojnë në konkurrencën e brendshme. Gjithashtu, kuadri i ri përmbyllëse mbajtjen e praktikave ekzistuese të përfshirjes së punonjësveeur-lex.europa.eu, çka është efekt social më i gjërë.

c) Ndikimet e drejtpërdrejta

- **Shoqëritë ndërkufitare (shoqëri aksionere dhe me përgjegjësi të kufizuar):** Hyrja në fuqi e ligjit i ofron këtyre shoqërive një instrument ligjor të harmonizuar evropian për riorganizim. Formimi i SE-së u mundëson atyre të bashkojnë aktivitetet nën një markë të vetme dhe të zhvendosin me lehtësi zyrën e regjistrimit në një tjetër vend të Zonës Ekonomike Evropiane pa likuiduar shoqërinë ekzistuese, Kjo sjell përfitim në reduktimin e barrës administrative (p.sh. më pak procedura regjistrimi në degë të shumta) dhe në ndërthurjen e efikasitetit drejtues (një strukturë e vetme koordinuese). Nga ana tjetër, ka kosto fillestare: rishikim statutash, konsulencë ligjore dhe taksa regjistrimi për ndryshimin e formës juridike. Shuma e saktë e këtyre kostove do të varet nga volumi i aplikimeve për SE dhe politikat tarifore (vlera monetare lënë bosh për plotësim nga eksperti financiar).
- **Punonjësit dhe përfaqësuesit e tyre:** Që çdo SE të funksionojë ligjërisht, duhet zbatuar direktivat mbi përfshirjen e punonjësve. Kjo do të kërkojë krijimin e Këshillit të Përgjithshëm të Negocimit midis menaxhmentit dhe përfaqësuesve të punonjësve. Për punonjësit aktualë të kompanive pjesëmarrëse, kjo nënkupton se niveli i tyre i përfshirjes në vendimmarrje nuk duhet të ulet (dhe për më tepër, njihet si parim i garantuar), ndërsa ata fitojnë kanale të formalizuara diskutimi institucional. Procedurat e reja mund të kërkojnë burime kohore shtesë në formim dhe konsultim, por në afat të gjatë e përmirësojnë transparencën e vendimmarrjes.
- **Administrata shtetërore dhe institucionet rregullatore:** Implementimi i ligjit do të detyrojë agjencitë përkatëse të azhurnojnë rregulloret dhe formularët e tyre. P.sh., QKB duhet të përshtatet për regjistrimin e SE-ve dhe komunikimin në Fletoren Zyrtare të BE-së, ndërsa autoritetet tatimore duhet të menaxhojnë çështje të kapitalit të integruar dhe të ardhurat ndërkufitare. Këto ndryshime përfshijnë një sërë kostosh administrative fillestare (trajnime, azhornime softuerësh) dhe të vazhdueshme (mbështetje ligjore), të cilat janë të nevojshme për zbatimin. Përfitimi i ngjashëm i direktivës është krijimi i praktikës shtetërore në linjë me standardet evropiane.
- **Ndërmarrjet e vogla dhe të mesme (NVM):** Si rregull i përgjithshëm, shumica e NVM-ve shqiptare nuk plotësojnë kriteret minimale për themelimin e një SE. Ligji parashikon një kapital të paktën €120,000 dhe prani në dy shtete, kushte që kalojnë kapacitetet e NVM-ve të zakonshme. Prandaj, ndikimi i drejtpërdrejtë për NVM-të është minimal: ato zakonisht nuk do të aplikojnë për SE dhe nuk do të ndryshojnë strukturën e biznesit në bazë të këtij ligji. Në raste të veçanta, një ndërmarrje e mesme me plan për zgjerim në tregjet e huaja mund të shfrytëzojë fleksibilitetin e formës SE (p.sh. transferim të lehtë zyreje), por ajo përballet me koston e lartë fillestare. Për shumicën e NVM-ve, mbeten pa ndryshime operative konkrete.

Kosto monetare (p.sh. përlogaritje sasiore):

- Kosto fillestare për biznese (p.sh. konsulencë ligjore, pagesa taksash regjistrimi) = ____ **lekë**.
- Kosto për administratën publike (trajnime, azhornim regjistri, etj.) = ____ **lekë**.
- Kursimet/vlerat e mundshme (p.sh. reduktim tarifash në bizneset ndërkufitare, efienca menaxheriale) vështirë të vlerësohen me saktësi në mungesë të të dhënave. (Vlera monetare neto e ndikimit lihen bosh për vlerësim nga ekspertët).

d) Ndikimet jo të drejtpërdrejta

- **Efektet në konkurrencën dhe strukturën e tregut:** Ligji i ri mund të ndryshojë dinamikën konkurruese në mënyra të ndryshme. Nga njëra anë, mund të lehtësojë hyrjen e kompanive me qendër të re në BE dhe të fuqizojë ato me rrjete ndërkombëtare, gjë që afatshkurtër përmirëson efikasitetin dhe mund ta rrisë konkurrencën në tregun vendas. Nga ana tjetër, konsolidimet më të mëdha ndërkombëtare (p.sh. nëse korporata lokale bashkohen me grupet e huaja si SE) mund të

redukojnë numrin e aktorëve të pavarur, duke përqendruar tregun. Në përgjithësi, mund të ketë stimul për biznese që përballojnë konkurrencën e ardhshme: shoqëritë që nuk adaptohen mund të përjashtohen nga lëvizjet e tregut të integruar.

- **Efekti në punësim dhe kapacitetin inovativ:** Në mënyrë indirekte, përmirësimi i strukturave ligjore mund të nxisë investime të reja dhe të zgjasë aktivitetet prodhuese/shërbyese të kompanive me bazë shqiptare. Nëse disa nga këto kompani zgjerohen dhe hapin vende pune, do të ketë ndikim pozitiv në tregun e punës. Gjithashtu, një kuadër ligjor evropian rrit besueshmërinë e investitorëve dhe ndihmon në përmirësimin e klimës së biznesit.
- **Përfshirja sociale e punonjësve:** Në nivel afatgjatë, sigurimi që SE-të të respektojnë praktikën ekzistuese të përfshirjes së punonjësve mund të rrisë besimin e punonjësve dhe sindikatave në kompanitë e mëdha. Ky efekt social përmirëson transparencën në qeverisjen e ndërmarrjeve dhe mund të përçojë benefite më të gjera për konsolidimin e marrëdhënieve industriale.
- **Integrimi ekonomik dhe reputacioni ndërkombëtar:** Përshtatja me Statutin e SE-ve pozicionon Shqipërinë më pranë standardeve të BE-së në fushën e ligjeve të shoqërive. Në mënyrë indirekte, kjo mund të përmirësojë reputacionin e vendit si destinacion investimi dhe të hapë mundësi të reja për bashkëpunime ndërkombëtare.

e) Kufizimet e analizës

- **Supozimet kryesore:** Analiza bazohet në supozimin se do të ketë një numër të vogël shoqëri shqiptare me potencial ndërkufitar që do të aplikojnë për formën SE. Po ashtu, supozohet se legjislacioni zbatues (rregulloret teknike të sistemeve dhe regjistrimit nga QKB) do të miratohen në kohë dhe me standard të plotë teknik. (Nëse këto supozime nuk mbahen, përfitimet parashikuara mund të zvogëlohen.)
- **Rreziqet:** Një rrezik është adoptimi i ulët i formës SE nga shoqëritë shqiptare – nëse pak prej tyre plotësojnë kriteret, impakti do të jetë i vogël. Ka gjithashtu pasiguri për dispozitat e sakta tatimore në një situatë ndërkufitare, që mund të krijojë sfida interpretimi.
- **Faktorët që mund të pengojnë apo shtojnë kostot:** Mungesa e njohurive të mjaftueshme në administratë mund të vonojë regjistrimet e para dhe të rrisë koston administrative. Nga ana tjetër, ndryshimet e mundshme në politikën e BE-së (p.sh. rishikime të ardhshme të akteve të BE-së) mund të kërkojnë plotësime të reja. Faktorë të jashtëm si krizat ekonomike mund të ulin interesin për zgjerim ndërkombëtar të kompanive. Në përgjithësi, cilësia e komunikimit me bizneset dhe përgatitja e informimit do të jenë vendimtare për të shmangur pengesat dhe kostot shtesë në zbatim.

f) Përmbledhje e vlerësimit të opsioneve

- **Opsioni 0 – Status quo (pa ligjin e ri):** Nën këtë skenar nuk ka kosto zbatimi (kosto administrative dhe ligjore = 0), por përfitimet e mundshme (thjeshtim i veprimeve ndërkufitare, përfshirje e punonjësve etj.) humbasin. Shoqëritë shqiptare mbeten me kushtet ekzistuese kombëtare, duke mos përfituar nga mundësi integrimi që ofron SE-ja. Nga pikëpamja konkurruese, mungesa e ligjit mund të kufizojë hyrjen e bizneseve të huaja në forma të integruara dhe të mos inkurajojë harmonizimin me praktikën më të mira të BE-së kryeministria.al.
- **Opsioni 1 – Ligji i ri për SE:** Ky opsion kërkon kosto fillestare për transpozimin e plotë të Rregullores 2157/2001 dhe Direktivës 2001/86/EC. Këto përfshijnë harxhime administrative të përmendura më lart, të cilat janë të llogaritshme. Nga ana tjetër, ai sjell përfitimet e ndara më sipër: shtrirjen e mundësive ndërkufitare për shoqëritë, fleksibilitetin ligjor dhe rritjen e konformitetit me BE-në. Krahasimi tregon se, ndërsa kostoja fillestare është e prekshme (veçanërisht për administratën dhe shoqëritë ekzistuese që adoptojnë formën SE), përfitimet afatmesme në ekonomi

dhe konkurrencë priten të jenë më të mëdha se status quo. Kjo përputhje me *acquis* nxit integrimin ekonomik dhe ul pengesat ligjore për bashkëpunim ndërkombëtar.

- **Krahasim i ndikimeve:** Ndërsa Status quo ruan gjendjen aktuale pa kosto shtesë, ai bllokon përfitimet e reja. Ligji i ri krijon kosto fillestare administrative, por i shpërblen ato me qasje në tregun e përbashkët. Nga pikëpamja e konkurrencës, status quo i kufizuar mund të vendosë Shqipërinë në disavantazh krahasuar me vendet fqinje që kanë mekanizma të tillë (BE-ja e nxit Shqipërinë për këtë ndryshim).

Arsyetimi i opsionit të preferuar

- Zgjidhni opsionin e preferuar, bazuar në analizë.*
- Shpjegoni arsyetimin tuaj.*

Per vlerësimin e opsionit të preferuar identifikuar 5 kriteret me rëndësi për të vlerësuar:

1. *Përafrimi me *acquis* të BE-së dhe zbatueshmëria e Rregullores (BE) 2019/1020-* vlerëson nëse opsioni i propozuar siguron një përafrim sa më të plotë dhe të qëndrueshëm me kërkesat e Rregullores (BE) 2019/1020 dhe legjislacionin e harmonizuar evropian, duke mundësuar një përafrim sa më të plotë dhe një kalim gradual e të qëndrueshëm drejt zbatimit të drejtpërdrejtë të rregullores në momentin e anëtarësimit të Shqipërisë në BE. *Pesha: 5*
2. *Efikasiteti në forcimin e infrastrukturës institucionale dhe kapacitetet e autoriteteve mbikëqyrëse-* vlerëson nëse opsioni garanton forcimin e mekanizmave të mbikëqyrjes së tregut, përfshirë krijimin e Zyrës së Vetme Ndërlidhëse, forcimin e bashkëpunimit ndër-institucional dhe përmirësimin e sistemit të shkëmbimit të informacionit. *Pesha: 4*
3. *Përshtatshmëria me legjislacionin ekzistues dhe efikasiteti ligjor-* vlerëson ndikimin e opsioneve të propozuara mbi kuadrin ligjor në fuqi. Opsioni duhet të sigurojë harmonizimin e rregullave për përgjegjësitë e operatorëve ekonomikë, duke adresuar dispozitat e nevojshme pa krijuar mbivendosje apo pasiguri ligjore. *Pesha: 4*
4. *Efikasiteti në garantimin e konkurrencës së tregut dhe mbrojtjen e konsumatorëve-* vlerëson efektet e opsionit në sigurinë e produkteve, mbrojtjen e konsumatorëve dhe konkurrencën në treg, duke garantuar kontrolle më të forta për produktet e rrezikshme, rritjen e standardeve të sigurisë dhe eliminimin e konkurrencës së pandershme nga produktet që nuk përputhen me standardet e BE-së. *Pesha: 3*
5. *Kosto-efektiviteti-* vlerëson sa i qëndrueshëm është opsioni nga pikëpamja financiare dhe administrative. Ai vlerëson ngarkesën financiare dhe burimet njerëzore të nevojshme për zbatimin e ndryshimeve, si për administratën publike (strukturat përgjegjëse mbikëqyrëse dhe autoritetet doganore) ashtu edhe për operatorët ekonomikë dhe sa i madh është efektiviteti i atij opsioni krahasuar me kostot e mundshme. *Pesha: 5*

Këto kriteret janë vlerësuar me pikë për secilin opsion si vijon:

Kriteret	Pesha	Opsioni 0	Opsioni 1	Opsioni 2	Opsioni 3
Përafrimi me <i>acquis</i> të BE-së dhe zbatueshmëria e Rregullores (BE) 2019/1020.	5	1 (5)	2 (25)	5 (10)	5 (25)

Efikasiteti në forcimin e infrastrukturës institucionale dhe kapaciteteteve të autoriteteve mbikëqyrëse.	4	1 (4)	2 (16)	4 (8)	4 (16)
Përshtatshmëria me legjislacionin ekzistues dhe efikasiteti ligjor.	4	2 (8)	2 (16)	4 (8)	4 (16)
Efikasiteti në garantimin e konkurrencës së tregut dhe mbrojtjen e konsumatorëve	3	1 (3)	2 (9)	3 (6)	3 (9)
Kosto-efektiviteti.	5	1 (5)	2 (25)	5 (10)	3 (15)
Pikët		25	42	91	81

Bazuar në vlerësimin e secilit opcion në raport me kriteret e përcaktuara, rezulton se opsi 1 ka numrin më të lartë të pikëve (91 pikë), duke u vlerësuar si opsi më i përshtatshëm.

Si rezultat, vlerësojmë se opsi më i përshtatshëm është opsi i hartimit të një ligji të ri pasi ofron balancën më të mirë midis përafrimit me Rregulloren (BE) 2019/1020, efikasitetit ligjor, ndikimit në treg dhe kostove administrative.

Bazuar në opcionin e preferuar (Opsioni 1), do të ndërmerret hartimi i një projektligji për miratimin e Statutit të Shoqërisë Evropiane (SE). Paralelisht, mund të jetë e domosdoshme hartimi i akteve nënligjore plotësuese: p.sh. një udhëzim për procedurat e detajuara të regjistrimit të një SE-je në QKB; dhe udhëzime të përbashkëta mes Ministrisë së Financave dhe Ekonomisë dhe Ministrisë së Drejtësisë për zbatimin e komponentit të pjesëmarrjes së punonjësve (kjo mund të kërkojë edhe koordinim me legjislacionin e punës dhe sindikatave). Nëse vlerësohet e nevojshme, mund të propozohet një ligj i veçantë për transpozimin e Direktivës 2001/86/EC (p.sh. “Për përfshirjen e punonjësve në Shoqëritë Evropiane”), veçanërisht nëse kërkohet të rregullohen hollësisht modalitetet e zgjedhjes së përfaqësuesve të punëtorëve, kompetencat e tyre, etj., për të siguruar një zbatim të saktë të kësaj direktive (duke qenë se ajo prek edhe marrëdhëniet e punës, mund të bjerë pjesërisht nën përgjegjësinë e ministrisë përgjegjëse për punën).

Planifikimi i afateve dhe fazave të zbatimit: Synimi është që projektligji transpozues të hartohet brenda vitit 2025. Për këtë qëllim, Ministria e Financave dhe Ekonomisë do të krijojë menjëherë pas miratimit të këtij RIA një Grup pune ndër-institucional me përfshirjen e ekspertëve ligjorë nga Ministria e Drejtësisë, përfaqësues nga QKB, (për shkak të ndërlidhjes me ligjet e regjistrimit tregtar elektronik) dhe Ministrinë e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale (për aspektin e punësimit/punonjësve). Deri në fund të tremujorit të tretë 2025 planifikohet që projektligji të finalizohet dhe të hidhet për konsultim publik zyrtar për një periudhë rreth 60-ditore, ku ftohen të japin komente shoqatat e biznesit, sindikatat dhe shoqëria civile. Pas përmirësimit të draftit me komentet e marra, synohet dërgimi i tij në Kuvend brenda fundvitit 2025.

Qeveria do të propozojë që ligji i ri të hyjë në fuqi brenda një afati të shkurtër pas miratimit, p.sh. 3 muaj pas botimit në Fletoren Zyrtare, për t'i dhënë kohë institucioneve të bëjnë përgatitjet finale teknike. Kjo do të thotë se, nëse projektligji miratohet nga Parlamenti brenda pranverës 2026, dispozitat do të jenë të aplikueshme brenda verës 2026 – duke përmbushur kështu zotimin e bërë në screening për akomodimin e SE-ve deri në fillim të 2026.

Përgatitjet institucionale: Që zbatimi të jetë efektiv, do të ndërmerren paraprakisht disa masa organizative:

- **Përditësimi i regjistrimit tregtar dhe trajnimi i QKB-së:** Qendra Kombëtare e Biznesit, si organi përgjegjës për regjistrimin e shoqërive tregtare, do të duhet të përshtasë sistemin e saj elektronik dhe manualet e procedurave për kategorinë e re të subjekteve (Shoqëri Evropiane – SE). Kjo përfshin shtimin e opsioneve për emërtimin me prapashtesën “SE” (në vend të “sh.a.” për shoqëritë aksionare), regjistrimin e të dhënave specifike (p.sh. deklarimi i selive dytësore në vende të tjera, nëse ekzistojnë, kapitali minimal i konvertuar në euro etj.). Personeli kryesor i QKB-së (do të trajnohet mbi kuadrin e ri ligjor – trajnimet do të fokusohen te kushtet që duhen plotësuar për regjistrimin e një SE-je (si format e themelimit: me bashkim, me krijim holding, me degë, me shndërrim etj), dokumentacioni i nevojshëm që do të dorëzohet, afatet dhe verifikimet specifike. Pjesë e udhëzimeve të reja do të jetë edhe bashkëpunimi me regjistrat e huaj: p.sh., në rast bashkimi ndërkufitar për krijimin e një SE, QKB do të koordinohet me regjistrin homolog në shtetin tjetër për të verifikuar ekzistencën e shoqërive pjesëmarrëse, në përputhje me praktikën e BRIS (Business Registers Interconnection System).
- **Transpozimi i Direktivës 2001/86/EC (pjesëmarrja e punonjësve):** Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale (përgjegjëse për politikën e punës) do të punojë krah për krah me Ministrinë e Ekonomisë për të siguruar që aspektet e përfshirjes së punonjësve të mos mbeten pas. Nëse vendoset që kjo të rregullohet me akt nënligjor, atëherë një Udhëzim i Përbashkët i ministrave përkatës do të hartohet, duke parashikuar: procedurat e zgjedhjes ose emërimit të përfaqësuesve të punonjësve në Komitetin Ndërmarrës gjatë negociatave për krijimin e SE-së; kompetencat e atij komiteti; skemat alternative të përfshirjes (p.sh. nëse palët nuk merren vesh, zbatohet modeli standard i parashikuar në direktivë); dhe raportin me legjislacionin kombëtar të punës (p.sh. nëse në një SE shqiptare vendoset pjesëmarrje e punonjësve në bordin mbikëqyrës, atëherë duhen harmonizuar nenet e Ligjit të Punës apo të Kodit të Procedurave të Shoqërive). Sindikatat kryesore në vend do të konsultohen ngushtë gjatë këtij procesi, në mënyrë që zbatimi i kësaj pjese të acquis të bëhet në partneritet social e konsensus.
- **Fushata informuese dhe udhëzime për bizneset:** Për të siguruar që komuniteti i biznesit të përfitojë realisht nga mundësitë e reja, pas miratimit të ligjit do të zhvillohet një fushatë informimi. Ministria e Ekonomisë, në bashkëpunim me dhomat e tregtisë dhe shoqatat e biznesit, do të organizojnë seminare dhe publikime udhëzuese (broshura, manual praktik i SE-së) ku do t’u shpjegohet ndërmarrjeve kushtet, procedurat dhe përfitimet e krijimit të një Shoqërie Evropiane. Synimi është që bizneset e interesuara (sidomos ato të mëdha dhe me kapital të huaj) të ndërgjegjësohen që kjo formë tani është e disponueshme në Shqipëri dhe se mund ta shfrytëzojnë për planet e tyre të zgjerimit. Një vëmendje e veçantë do t’i kushtohet informimit të firmave të konsulencës ligjore dhe financiare, të cilat janë shpesh këshilltarët kryesorë të investitorëve – ata do të pajisen me informacionin teknik në mënyrë që ta përçojnë atë te klientët e tyre.

Çështje të zbatimit

7. *Shpjegoni se cila strukturë do të jetë përgjegjëse për zbatimin e opsionit të zgjedhur.*

8. *Shpjegoni pengesat e mundshme për zbatimin e opsionit të zgjedhur.*

Përshkruani masat që do të ndërmerren gjatë zbatimit për të arritur qëllimet e politikës.

Struktura përgjegjëse për zbatimin e opsionit të zgjedhur

Përgjegjësia për zbatimin e opsionit të preferuar, transpozimit të plotë të Rregullores (KE) Nr. 2157/2001 dhe Direktivës 2001/86/EC, do të bjerë kryesisht mbi Ministrinë e Ekonomisë, Kulturës dhe Inovacionit (MEKI) dhe AMFsë. MEKI, në përputhje me Vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 30, datë 17.1.2024 “Për Përcaktimin e Fushës së Përgjegjësisë Shtetërore të Ministrisë së Ekonomisë, Kulturës dhe Inovacionit” është institucioni përgjegjës për politikën ekonomike dhe sipërmarrjen në Shqipëri. Rrjedhimisht, MEKI do të drejtojë procesin e hartimit të ligjit të ri që do të rregullojë organizimin dhe funksionimin e SE-ve në Shqipëri. Qendra Kombëtare e Biznesit (QKB), një institucion në varësi të MEKI-

t, do të luajë një rol kyç operacional duke u bërë autoriteti regjistruar për SE-të dhe duke zbatuar procedurat administrative të nevojshme. Përveç kësaj, bashkëpunimi me institucione të tjera, si Ministria e Financave do të jetë i domosdoshëm për të siguruar mbikëqyrjen operacionale dhe fiskale të SE-ve, ndërsa Këshilli i Ministrave do të ketë përgjegjësinë për miratimin zyrtar të legjislacionit dytësor. Një rol të rëndësishëm këtu merr dhe Ministri i shtetit për mbështetjen e sipërmarrjes për të dëgjuar dhe koordinuar me ta shqetësimet dhe mundësitë e bashkëpunimit.

Shpjegoni pengesat e mundshme për zbatimin e opsionit të zgjedhur

Zbatimi i transpozimit të plotë mund të hasë disa pengesa. Së pari, kapacitetet e kufizuara administrative të QKB-së mund të krijojnë vonesa, duke qenë se aktualisht ajo menaxhon regjistrimin e 130,338 ndërmarrjeve aktive (INSTAT 2023) pa infrastrukturën specifike për SE-të. Trajnimi i 30 punonjësve dhe përditësimi i sistemeve IT mund të mos përfundojnë në kohë për shkak të mungesës së fondeve ose ekspertizës teknike. Së dyti, procesi legjislativ mund të ngadalësohet nga burokracia ose mungesa e konsensusit politik në Parlament, siç ka ndodhur me reforma të tjera në Shqipëri, duke rrezikuar afatin e vitit 2026 të zotuar në shkurt 2023. Së treti, mungesa e ndërgjegjësimit dhe interesit nga bizneset, veçanërisht nga 92.8% e ndërmarrjeve të vogla dhe të mesme (NVMT) me burime të kufizuara, mund të kufizojë adoptimin e SE-së, duke e bërë të vështirë arritjen e objektivit prej 50 regjistrimeve deri në 2028. Së fundi, koordinimi ndërmjet MEKI-t dhe institucioneve të tjera (p.sh., Ministria e Financave ose sindikatat për përfshirjen e punonjësve) mund të veshitë nga mungesa e përvojës në zbatimin e standardeve të BE-së për SE-të.

Kapacitetet e kufizuara të AMF-së për të mbikëqyrur SE-të, për shkak të mungesës së përvojës dhe burimeve për monitorimin financiar sipas standardeve të BE-së, mund të vonojnë zbatimin dhe të kërkojnë investime shtesë.

Përshkruani masat që do të ndërmerren gjatë zbatimit për të arritur qëllimet e politikës

Në mënyrë indikative dhe në pritje të konfirmimit të plotë nga Ministria e Ekonomisë, Kulturës dhe Inovacionit (MEKI), janë propozuar disa masa që kërkojnë shqyrtim dhe sqarim institucional përpara se të konsiderohen si angazhim formal i administratës:

- **(i)** Krijimi i një grupi pune ndërinstitucional brenda tremujorit të katërt të vitit 2025, e përbërë nga ekspertë të MEKI-t, QKB-së, Ministrisë së Financave dhe përfaqësues të shoqërisë civile, me qëllim koordinimin e draftimit të akteve dhe përgatitjes së planeve zbatimore;
- **(ii)** Zhvillimi nga QKB i një programi trajnimi për rreth 30 punonjës dhe përditësimi i sistemeve IT për qëllime regjistrimi dhe raportimi të SE-ve, me një buxhet të sugjeruar 50,000–80,000 euro, i cili duhet të diskutohet me donatorët dhe strukturat financiare të Ministrisë së Financave;
- **(iii)** Organizimi i një fushate ndërgjegjësimi për bizneset me profil ndërkufitar (veçanërisht 6,938 ndërmarrjet e huaja ose të përbashkëta), me kosto të vlerësuar 30,000–50,000 euro, përmes seminareve, materialeve informuese dhe partneritetit me Dhomat e Tregtisë;
- **(iv)** Përgatitja e një udhëzuesi për zbatimin e Direktivës 2001/86/EC për pjesëmarrjen e punonjësve dhe monitorimi i zbatimit të saj pas vitit 2026 në çdo SE të regjistruar;
- **(v)** Krijimi i një mekanizmi të përvitshëm raportimi dhe vlerësimi, të koordinuar nga MEKI, me përdorimin e të dhënave nga INSTAT dhe QKB për monitorimin e progresit dhe arritjen e objektivave të politikës;
- **(vi)** Trajnimi i kufizuar i stafit të AMF-së në mënyrë indikative (2–4 punonjës deri në Q3 2026), nëse lind nevoja për mbikëqyrje sektoriale të SE-ve në përputhje me juridiksionin e saj ekzistues.

Këto masa janë paraqitur në këtë dokument vetëm për shqyrtim të mëtejshëm institucional dhe nuk përbëjnë një plan pune të miratuar. Zbatueshmëria e tyre reale do të vlerësohet nga MEKI dhe aktorët përkatës në funksion të burimeve njerëzore, buxhetore dhe prioritetëve strategjike ndërsektoriale.

Faza e monitorimit dhe vlerësimit

9. *Jepni një përshkrim të përmbledhur të masave të monitorimit dhe të vlerësimit. Identifikoni kriteret/treguesit për të matur arritjen e objektivave ose progresin drejt tyre.*

Faza e monitorimit dhe vlerësimit për zbatimin e ligjit të ri mbi Shoqëritë Evropiane (SE), që transponon Rregulloren (KE) Nr. 2157/2001, do të synojë të sigurojë ndjekjen sistematike të përmbushjes së objektivave të politikës. Për këtë qëllim, Ministria e Ekonomisë, Kulturës dhe Inovacionit (MEKI), në bashkëpunim me Qendrën Kombëtare të Biznesit (QKB) dhe Institutin e Statistikave (INSTAT), do të vendosë një mekanizëm monitorimi vjetor duke filluar nga tremujori i parë i vitit 2026.

Ky mekanizëm do të përqendrohet në grumbullimin e të dhënave për:

- procesin e regjistrimit të SE-ve (përmes QKB-së),
- zbatimin e dispozitave për përfshirjen e punonjësve (në bashkëpunim me sindikatat dhe subjektet përkatëse),
- dhe krahasimet periodike me standardet e Bashkimit Evropian në këtë fushë.

Nëse më vonë lind nevoja për mbikëqyrje financiare nga ndonjë autoritet specifik (p.sh. AMF), ai do të përfshihet në mënyrë proporcionale dhe vetëm për SE-të që bien brenda juridiksionit të tij. Deri atëherë, roli i AMF-së në këtë fazë do të mbetet periferik dhe vlerësimi nuk do të mbështetet tek të dhënat e tij si burim parësor.

Vlerësimi do të ndahet në dy etapa:

- Një vlerësim i ndërmjetëm në vitin 2027 për të matur progresin drejt objektivave ligjorë dhe institucionalë;
- Një vlerësim përfundimtar në vitin 2028 për të evidentuar shkallën e përputhshmërisë me standardet e BE-së dhe për të përgatitur raportim final ndaj Këshillit të Ministrave dhe partnerëve ndërkombëtarë.

Kriteret/Treguesit për Matjen e Progresit

Objektivi 1: Transpozimi i plotë ligjor deri në fund të 2025

- Tregues: Të dhënat e dorëzimit të ligjit të ri për SE në Kuvend.

Objektivi 2: Regjistrimi dhe funksionimi aktiv i SE-ve deri në 2028

- Tregues: Numri i SE-ve të regjistruara në QKB çdo vit; përqindja e SE-ve që raportojnë sipas kërkesave të ligjit.
- Matje: Raporte vjetore nga QKB dhe krahasim me objektivin minimal prej 50 SE të regjistruara deri në fund të 2028.

Objektivi 3: Forcimi i kapaciteteve të QKB-së deri në Q1 2026

- Tregues: Numri i stafit të trajnuar dhe statusi funksional i sistemit IT të përditësuar.
- Matje: Dokumentacioni i trajnimeve dhe certifikimi i funksionalitetit teknik nga MEKI.

Objektivi 4: Përfshirja e punonjësve në qeverisjen e SE-ve

- Tregues: Përqindja e SE-ve të regjistruara që kanë marrëveshje të dokumentuara për përfshirjen e punonjësve, në përputhje me Direktivën 2001/86/EC.
- Matje: Raportimet e QKB-së dhe deklaratat vjetore nga subjektet përkatëse për secilën SE.

Objektivi 5: Zbatimi i standardeve të barazisë gjinore në bordet e SE-ve

- Tregues: Numri dhe përqindja e grave në bordet drejtues të SE-ve.
- Matje: Raportimet e vetë SE-ve mbi përbërjen gjinore dhe planet e tyre për përmbushjen e kuotës minimale 30%.

Tregues të përgjithshëm të ndikimit rregullator dhe harmonizimit me BE-në:

- Niveli i përputhjes me dispozitat e Rregullores 2157/2001
- Raportet krahasuese me vendet e BE-së (p.sh. Gjermania, Kroacia) për strukturën e regjistrimit dhe qeverisjes së SE-ve.
- Përqindja e SE-ve që funksionojnë në përputhje me kërkesat e transparencës dhe raportimit.

Të gjithë treguesit do të përditësohen çdo vit dhe do të raportohen nga MEKI përmes një strukture të standardizuar raportimi, duke përdorur të dhëna nga QKB, INSTAT dhe burime të tjera relevante. Vlerësimi do të shërbejë për të përshtatur politikën dhe për të rekomanduar masa korrigjuese, nëse objektivat nuk arrihen sipas planifikimit.

Raporti i vlerësimit të ndikimit - Shtojca 2/a

Tabela: Vlera aktuale neto në total (VAN) - kostot dhe përfitimet me vlerë monetare të përcaktuar në milionë lekë e zbritur për 10 vjet (Vlera aktuale e kostos dhe vlera aktuale e përfitimit); krahasuar me status quo-në.

	Viti 1	Viti 2	Viti 3	Viti 4	Viti 5	Viti 6	Viti 7	Viti 8	Viti 9	Viti 10
Faktori zbritës	1.00	0.95	0.91	0.87	0.82	0.79	0.75	0.71	0.68	0.65
Kosto për buxhetin - një herë	20									
Kosto për buxhetin - në vazhdimësi										
Kosto për bizneset - një herë										
Kosto për bizneset - në vazhdimësi										
Kosto për grupet e tjera - një herë	2									
Kosto për grupet e tjera - në vazhdimësi										
Kosto në total	22									
Kosto e zbritur= Kosto në total x Faktori zbritës	22									
Përfitimet për buxhetin – një herë										
Përfitimet për buxhetin – në vazhdimësi										
Përfitimet për grupet e tjera – një herë										

Përfitimet për grupet e tjera – në vazhdimësi										
Përfitimet për biznesin – një herë										
Përfitimet për biznesin – në vazhdimësi	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25
Përfitimet totale	25	23.75	22.75	21.75	20.5	19.75	18.75	17.75	17	16.25
Përfitimi i zbritur = Përfitimi në total x faktori zbritës										
Vlera prezente aktuale e përfitimit në total	203.25									
Vlera prezente aktuale e kostos në total	22									
Vlera Prezente Neto Aktuale (VAN) = Vlera aktuale e përfitimit në total – Vlera aktuale e kostos në total	181.25									

Raporti i vlerësimit të ndikimit - Shtojca 2/b

Tabelë: Vlera aktuale neto në total e çdo opsioni

Opsioni	Vlera aktuale në milionë lekë		Vlera aktuale neto në milionë lekë
	Kosto	Përfitimi	
Opsioni 1	0	0	0
Opsioni 2	22	203.25	181.25
Opsioni 3	0	0	0

MINISTËR

BLENDI GONXHJA